

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad

przeciwko D. sp. z o.o. w C. i B. k.s. z siedzibą w P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 grudnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Skarb Państwa - Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad domagał się w pozwie zasądzenia solidarnie od D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. oraz B. k.s. z siedzibą w Czechach kwoty 1.173.120,02 zł z odpowiednio określonymi ustawowymi odsetkami, dochodząc w ten sposób zwrotu należności

wypłaconych podwykonawcy robót budowlanych zleconych pozwanym na podstawie art. 647¹ k.c.

Wyrokiem z 9 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy uwzględnił w całości żądanie pozwu.

Wyrokiem z 20 grudnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanych.

W skardze kasacyjnej pozwani jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazali na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W ocenie skarżących, w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.:

1. art. 647¹ § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 31 maja 2017 r., wyrażającą się w zagadnieniu prawnym: „Czy zgoda na zawarcie umowy z podwykonawcą może być wyrażona przez inwestora w dowolnym momencie, nawet już po wykonaniu umowy podwykonawczej oraz przez sam fakt uznania roszczenia podwykonawcy o zapłatę wynagrodzenia i dokonanie jego zapłaty?”;

2. art. 647¹ § 5 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 31 maja 2017 r., wyrażającą się w zagadnieniu prawnym: „Czy podstawę roszczenia inwestora względem generalnego wykonawcy wynikającego z dokonania bezpośredniej płatności na rzecz podwykonawcy stanowi art. 518 k.c., czy roszczenie to ma charakter odszkodowawczy i jego podstawę stanowi art. 471 k.c., a w konsekwencji czy jedną z jego przesłanek stanowi wykazanie poniesienia szkody przez inwestora?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny

środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z 28 marca 2007 r. II CSK 84/07, z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.).

W judykaturze wykładnia art. 647¹ § 2 k.c. jest od lat ukształtowana. W wyroku z 20 czerwca 2007 r. (sygn. akt II CSK 108/07, niepubl.) Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że zgoda inwestora jest jedynie jedną z przesłanek powstania jego solidarnej z wykonawcą odpowiedzialności wobec podwykonawcy, ale czas jej wyrażenia jest obojętny i zgoda ta może zostać wyrażona (także w sposób milczący) zarówno przed zawarciem umowy, w czasie jej zawierania, jak i po jej zawarciu, ponieważ art. 647¹ § 2 k.c. nie przewiduje żadnych ograniczeń w tym zakresie. W innym judykacie (wyrok SN z 9 kwietnia 2008 r., V CSK 492/07, niepubl.)

Sąd Najwyższy potwierdził stanowisko, że obojętnym jest czas wyrażenia zgody przez inwestora, ponieważ w art. 647¹ § 2 k.c. nie formułuje się żadnych temporalnych ograniczeń, a przepis ten zawiera element gwarancyjny ochrony interesów podwykonawcy, co pozwala opowiedzieć się za możliwością skutecznego wyrażenia zgody przez inwestora także już po zawarciu umowy przez wykonawcę i podwykonawcę. Kontynuacją tego kierunku wykładni art. 647¹ § 2 k.c. jest wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2009 r. (sygn. akt V CSK 24/09, niepubl.), eksponujący jednoznaczną tezę, że zgoda inwestora może być wyrażona również w sposób dorozumiany także po zawarciu umowy przez wykonawcę z podwykonawcą. W kolejnym wyroku z 27 czerwca 2013 r. (III CSK 298/12, niepubl.) Sąd Najwyższy podzielił dotychczasową linię orzecznictwa, opowiadając się wręcz za taką wykładnią art. 647¹ § 2 k.c., że zgoda inwestora może mieć charakter następczy, a więc może być wyrażona także post factum, w tym także już po wykonaniu w całości umowy przez podwykonawcę, (por. także wyroki Sądu Najwyższego: z 4 lutego 2011 r., III CSK 152/10, niepubl. i z 18 czerwca 2015 r., III CSK 370/14).

Jeżeli chodzi o drugi z problemów przedstawionych przez pozwanych, to należy wskazać, że zagadnienie to również nie budzi już poważnych wątpliwości oraz nie wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. Przepis art. 647¹ k.c. nie zawiera szczególnej regulacji dotyczącej roszczeń regresowych między inwestorem i generalnym wykonawcą. Oznacza to konieczność stosowania właściwej dla dłużników solidarnych normy art. 376 § 1 k.c. (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniach wyroków: z 11 lutego 2016 r., V CSK 339/15, LEX nr 1977863, z glosą M. Sieradzkiej; z 11 stycznia 2008 r., V CSK 179/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 100, z omówieniem P. Popardowskiego, Przegląd orzecznictwa, Glosa 2015, nr 2, s. 13; z 15 listopada 2006 r., V CSK 221/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 8; zob. także uchwała SN z 28 czerwca 2006 r., III CZP 36/06, OSNC 2007, nr 4, poz. 52, z glosami R. Szostaka, ST 2007, nr 5, s. 72, P. Drapały, OSP 2007, z. 7-8, poz. 86, oraz z omówieniem Z. Strusa, Przegląd orzecznictwa, Palestra 2006, nr 9-10, s. 279). Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu orzeczenia wyraźnie wskazał, że podstawą normatywną rozliczeń w przedmiotowej sprawie jest art. 376 § 1 k.c.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

aj